

ยุทธศาสตร์การสร้างที่ประทับ
สมัยอยุธยา ธนบุรี
และต้นรัตนโกสินทร์

พระราชวัง ๓ แคว้น

คำนิยมโดย

รศ.ดร.สุนทร ชุตินทรานนท์

ร้อยเอกนพดล ปาละประเสริฐ

พระราชวัง ๓ แคว้น

สงวนลิขสิทธิ์

ผู้เขียน: ร.อ.นพดล ปาละประเสริฐ

ภาพ: มิวเซียมเพรส

พิมพ์ครั้งแรก: ตุลาคม ๒๕๕๗

ราคา ๒๓๐ บาท

พิมพ์-เข้าเล่ม

บมจ.อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชซิง

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด

๑๐๘ หมู่ ๒ ถ.บางกรวย-จกถนนอม

ต.มหาสวัสดิ์ อ.บางกรวย

จ.นนทบุรี ๑๑๑๓๐

ผลิตโดย

ทสม.สำนักพิมพ์มิวเซียมเพรส

สำนักกองบรรณาธิการ

๙๐/๙๙ เดอะวิลล่า ซ.ทำอัฐ

ถ.รัตนนิลเบอร์ ต.ท่าอัฐ อ.ปากเกร็ด

จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐

Hotline ๐๙๑-๙๑๓-๕๐๑๑

๐๙๑-๕๓๑-๙๐๙๔

โทร ๐๒-๑๙๕-๓๓๒๖

โทรสาร ๐๒-๙๐๕-๙๙๙๗

E-mail: museum_press@yahoo.com

Website: www.museum-press.com

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

นพดล ปาละประเสริฐ.

พระราชวัง ๓ แคว้น.--กรุงเทพฯ:

มิวเซียมเพรส, 2557.

304 หน้า.

1.พระราชวัง--ไทย. I.ชื่อเรื่อง.

728.8209593

ISBN 978-616-7674-06-3

สารบัญ

เกริ่นนำ

บทที่ ๑

วังในระบบเมืองคู่ บนลุ่มเจ้าพระยา ๑๒

•ก่อนสมัยอยุธยาลุ่มเจ้าพระยามี ๒ แคว้น ๑๔

•แคว้นสุพรรณภูมิ มี "สุพรรณฯ-แพกศรีราชา"

แคว้นละโว้ มี "ลพบุรี-อโยธยา" เป็นเมืองคู่ ๑๖

๑๒ แคว้นพันธมิตรเครือญาติฯ ๑๔

•กำเนิดระบบเมืองลูกหลวงฯ ๒๑

•พระราชวังยุคแรกในระบบเมืองคู่ ๒๓

•พระตำหนักพระเจ้าอู่ทอง

อยู่ตรงพระปรางค์ วัดพุทธโสธรวรย? ๒๔

•วังยุคแรกในระบบเมืองคู่ฯ ๒๖

บทที่ ๒

วังในยุคราชธานี กรุงศรีอยุธยา

ระยะที่ ๑ สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

ถึงสมเด็จพระมหาธรรมราชา ๒๙

•อำนาจเพิ่ม คนเพิ่ม

จึงต้องรวมอำนาจไว้ที่ "ศูนย์กลาง" ๓๐

•พิษณุโลก เมืองลูกหลวงชั้นเอกฯ ๓๓

•เคลื่อนอำนาจจาก "เจ้า" สู "ขุนนาง"ฯ ๓๔

•กลับสู่ยุค "เจ้า" ครองเมืองลูกหลวงฯ ๓๖

•ขยายพระราชวังครั้งใหญ่ฯ ๓๘

•พระราชวังหลวงแบบ "ตรีบูร"ฯ ๓๙

•วัดพระศรีสรรเพชญ์ฯ ๔๕

•สร้างวัดขึ้นในวัง เลียนแบบเมืองพระนครฯ ๔๘

•วังจันทร์ เมืองพิษณุโลกฯ ๕๐

•ระบบ "๓ วัง" วังหลวง วังหน้า วังหลังฯ ๕๖

บทที่ ๓

การเมืองในกรุงศรีอยุธยา

ระยะที่ ๒ สมัยสมเด็จพระนเรศวร

ถึงสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ ๖๐

•ยกเลิกระบบเมืองลูกหลวงฯ ๖๑

•เมื่อพระนเรศวรทรงเข้มแข็งฯ ๖๒

•อำนาจที่เพิ่มขึ้นของขุนนางฯ ๖๔

DS
567.8
ห36
2557
C.2

๑๐

๑๒

๑๔

๑๖

๑๔

๑๔

๒๑

๒๓

๒๔

๒๔

๒๖

๒๙

๓๐

๓๓

๓๔

๓๖

๓๘

๓๙

๔๕

๔๘

๕๐

๕๖

๖๐

๖๑

๖๒

๖๔

- ยุคพระเจ้าทรงธรรมอำนาจขุนนางถึงขีดสุด ๖๘
- จากขุนนาง สู่พระเจ้าปราสาททองฯ ๗๐
- เจ้าฟ้าไชย-พระนารายณ์ฯ ๗๒
- สมัยพระนารายณ์ ความวุ่นวายฯ ๗๔
- พระเพทราชายึดอำนาจฯ ๗๘
- เจ้าวังหน้า ขัดแย้งกับ เจ้าวังหลัง ๘๑
- สมัยพระเจ้าเสือควบคุมอำนาจฯ ๘๓
- ยุคพระเจ้าท้ายสระใช้ขุนนางเป็นกันชนฯ ๘๔
- พระเจ้าบรมโกศ ทรงหลบภัยที่วังหน้าฯ ๘๗
- ความขัดแย้งระหว่างเจ้านายก่อนสิ้นกรุง ๙๒

บทที่ ๔

- วิกฤตศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนเรศวร
- ถึงสมเด็จพระเจ้าเอกทัศฯ ๙๔
- วิกฤตหลวงสร้างเสริมครั้งใหญ่ฯ ๙๕
- จำลองวังมาจากเมืองพระนครฯ ๑๐๔
- กลับทิศวังหน้าเป็นหลัง หลังเป็นหน้า ๑๐๗
- พระที่นั่งทรงปืนท้องพระโรง Safety zone ๑๑๖
- สมัยพระเจ้าเสือ-พระเจ้าท้ายสระ
- ย้ายที่ประทับกลับไปมา ๑๑๘
- วังหลวง ก่อนสิ้นกรุงฯ ๑๒๐
- มีป้อมปราการวังหลวงอารักขาक्षัตริย์
- แล้วยังมี "ขนอน" และ "จำหล่อ"ฯ ๑๒๗
- กรมล้อมพระราชวัง-กรมวังฯ ๑๓๐
- วังหน้าสมัยอยุธยา ชื่ออันหลากหลาย ๑๓๑
- ก่อนมีวังหน้า เคยมี "วังหน้าเก่า"ฯ ๑๓๓
- เมื่อแรกสร้าง แผนผังวังหน้า
- เป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ๑๓๔
- วังหลังริมเจ้าพระยาฯ ๑๔๑
- วังลพบุรี วิกฤตแห่งใหม่ฯ ๑๔๗
- วังพระเจ้าปราสาททอง ที่บางปะอิน ๑๖๐
- พระตำหนัก
- เนื่องในการเสด็จพระพุทธบาท ๑๖๒

บทที่ ๕

- วังสมัยธนบุรี และต้นรัตนโกสินทร์ ๑๖๘
- ธนบุรี เมืองใหม่หลังสิ้นกรุงฯ ๑๖๙
- ลักษณะทางกายภาพ กรุงธนบุรี ๑๗๑

- วังหลวง กรุงธนบุรี
- ไม่มีพระมหาปราสาท ๑๗๓
- จากธนบุรี สู่รัตนโกสินทร์ ๑๗๘
- วังหน้ากรุงรัตนโกสินทร์
- อำนาจทัดเทียมวังหลวง ๑๗๙
- จัดตั้งวังหลังเพิ่มกำลังป้องกันพระนคร ๑๘๒
- วังกรุงรัตนโกสินทร์
- ยุทธศาสตร์ "วังล้อมวัง"ฯ ๑๘๔
- วังหลวงกรุงรัตนโกสินทร์
- แบ่งเป็น ๓ ส่วนฯ ๑๙๒
- กรุงรัตนโกสินทร์
- ผลิตซ้ำกรุงศรีอยุธยา ๒๑๑
- แผนผังวังหน้าคล้ายคลึงกับวังหลวง ๒๑๓
- ตั้งชื่อวัดที่ทรงบูรณะ ว่า
- "วัดพระศรีสรรเพชญ์"ฯ ๒๒๕
- วังหลังกรุงรัตนโกสินทร์ฯ ๒๒๗

บทที่ ๖

- การบริหารจัดการและระเบียบปฏิบัติ
- ภายในวังสมัยอยุธยา ๒๓๐
- "ตารางทรงงาน" ประจำวันฯ ๒๓๑
- ที่ทำงานของขุนนางฯ ๒๓๕
- การบริหาร "ฝ่ายใน"ฯ ๒๓๗
- ฝ่ายในสมัยอยุธยา
- มี "ตำรวจหญิง" และ "ขันที" ๒๔๑
- "กรมวัง"
- องค์การบริหารจัดการพระราชวัง ๒๔๓

บทที่ ๗

- วังสมัยอยุธยา:
- แนวคิดทิพย์วิมานบนโลกมนุษย์ ๒๔๘
- "ฐานานุกิติ"ทางสถาปัตยกรรมฯ ๒๕๐
- สร้าง "บรรยากาศ" ในท้องพระโรง
- ให้เหมือน "เทวสภา"ฯ ๒๕๘
- "เทวภาพ" และ
- "บรรยากาศแห่งความศักดิ์สิทธิ์"
- สิ่งที่ดีอรรักษาไว้อย่างเคร่งครัด ๒๖๓
- เจริญอรรถ ๒๖๘

“...นับว่าเป็นงานค้นคว้าที่ “ครบเครื่องเรื่องวัง” ซึ่งยังไม่เคยมีผู้ที่ประมวลเรื่องของวังได้หลายหลากมิติไว้ในหนังสือเล่มเดียวเช่นนี้มาก่อน

...เป็นหนังสือที่เปิดมิติใหม่ ว่าด้วยเรื่องของวังในหน้าประวัติศาสตร์ไทย ที่นักอ่านงานประวัติศาสตร์สมควรมีไว้ในครอบครอง....”

รศ.ดร.สุนทร ชูตินทรานนท์

หมวดประวัติศาสตร์

ISBN 978-636-7674-06-3

9 786167 1674063

ราคา 230 บาท